

Jordi Pujol

EX-PRESIDENT DE LA GENERALITAT

Avís "Estem davant d'una gran confrontació" Constança "El nou Govern té força moral i política per plantejar un pols a l'Estat" Aznar "Va obligar Gallardón a assumir la Sanitat"

"El col·lapse autonòmic pot ser una oportunitat per a nosaltres"

DAVID MIRÓ / FERRAN CASAS

Jordi Pujol és dels que pensa que tota crisi comporta una oportunitat. I quan encara no fa un mes que el nou Govern de CiU s'ha posat a treballar a Madrid creixen les veus que qüestionen l'estat de les autonomies i, fins i tot, del cafè per a tothom. Per això creu que ha arribat el moment de plantejar seriosament que Catalunya no pot ser considerada una autonomia més.

Com es va arribar al cafè per a tothom i a l'extensió de l'autonomia? A la Transició es va plantejar l'autonomia bàsicament del País Basc, de Catalunya i, després, s'hi va afegir Galícia. Quedava clar que havien de ser una cosa a part i, de fet, la Constitució permet aquesta lectura. I quan es planteja introduir un règim d'autonomia generalitzat nosaltres no ens hi oposem sempre que no sigui en detriment de l'autonomia de Catalunya. Pensem que ja havíem aconseguit la introducció del concepte de *nacionalitat* a la Constitució, una diferenciació amb la qual el PSOE i la UCD estaven d'acord. Recordo que la nit que vam assolir l'acord final sobre l'Estatut del 79 a la Moncloa, Pérez Llorca va dir a Joan Raventós que el procés autonòmic s'acabava després dels estatuts basc i català.

Però no va ser així. I es van crear autonomies *ex novo*. Sobre això tinc una anècdota interessant. Més tard, ja com a president de la Generalitat vaig visitar

Múrcia i el seu president, que era socialista, em va dir que quan era secretari general del partit va rebre la consigna d'oposar-se a la reivindicació de l'autonomia. Després va rebre la consigna contrària, i ara aquell home, que s'havia oposat a l'autonomia, era el president i ho havia de fer el millor que sabés.

Quin va ser el desencadenant? En un moment determinat el PSOE creu que l'extensió de l'autonomia el pot ajudar electoralment, sobretot a Andalusia, que és molt important per a la seva estratègia. Llavors és quan es desencadena una gran agitació perquè tothom obtingui l'autonomia.

La intenció és purament electoral o és també per igualar el fet diferencial català?

Evidentment ja els va bé per igualar la reivindicació catalana i per tranquil·litzar una pila de gent a la qual se li diu que no seran pas menys que els catalans.

Tot i això a Madrid sempre hi ha hagut recels...

Sí, molt aviat es comença a mirar amb por l'autonomia. En Martín Villa em va venir a veure el desembre del 1980 i em va advertir que no farien cap pas més en el procés autonòmic, que complirien els compromisos però amb mentalitat restrictiva, perquè temien que els desbordés. Cal recordar que el 23-F es va també pel tema territorial i la prova és que el primer que fan després és la LOAPA.

Rectificació
"Guerra i Rato reconeixen ara que el cafè per a tothom va ser un error"

Constatació
"L'agitació de l'Estatut ha consolidat allà la idea de l'Espanya jacobina"

La qüestió és que el procés autonòmic tira endavant...

Aleshores es desencadena un mecanisme pervers per a tothom: l'emulació. M'ho deixa un polític andalús, el seu lema és "*no menos que ellos*". I aquest *ellos* som nosaltres. El que passa és que tampoc és veritat del tot, perquè nosaltres tenim les presons i ningú les demana. Perquè això és un índex molt clar del grau de sinceritat i voluntat autèntica autonòmica, perquè vol dir assumir tota mena de responsabilitats. Les presons no et donaran cap rèdit.

Considera que hi ha molta hipocresia, llavors...

És que algunes autonomies només volien les competències que permetien llum. A mi el president de l'Aragó em va confessar que no volia ni la Sanitat ni l'Ensenyament perquè són grans màquines de creació de déficit. Només volia fer carreteres, cultura, serveis socials... Madrid, per exemple, amb Ruiz Gallardón, no volia la Sanitat. Li vaig dir a Aznar que apliquéssim el cafè per a tothom, tot i que no hi estava d'acord, perquè nosaltres anàvem escanyats amb la Sanitat i l'Estat s'abocava a través de l'Insalud a les autonomies que no en tenien la competència.

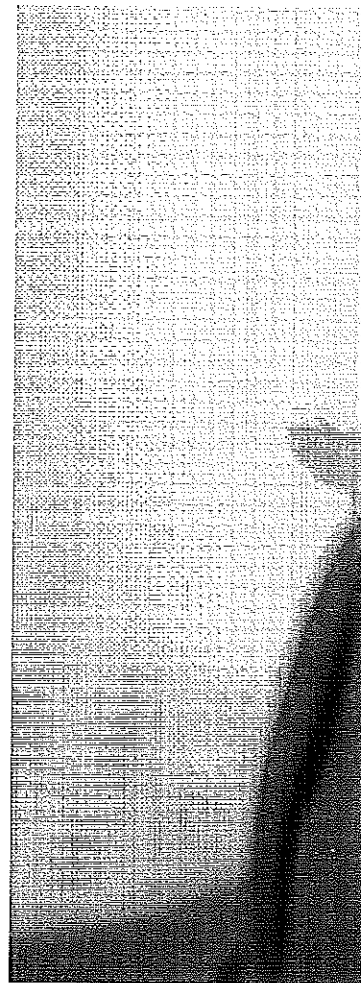
I què va fer Aznar?

El va obligar. Aznar va obligar Ruiz Gallardón a fer-se càrrec de la Sanitat. Nosaltres havíem fet un traspass de la Sanitat molt dolent, que va millorar després.

I Espanya és prou forta ara per obligar els catalans a fer marxa enrere? Ells es veuen forts, però ho eren més fa quatre o cinc anys, quan actuaven com a nous rics, que ara, que Espanya està en crisi. Però la crisi els dona una arma, l'argument econòmic. I tota l'agitació que ha produït l'Estatut ha consolidat a Espanya l'hegemonia, en el terreny de les idees, de "l'Espanya capital París", que endiu Germà Bel, el jacobinisme, la voluntat d'acabar el procés d'assimilació.

Llavors pot prendre mal Catalunya en qualsevol procés de revisió territorial?

Sí que pot prendre mal, però també és una oportunitat. Les coses han anat d'una manera que, com que estem davant d'una gran confrontació, haurem de veure com en podem treure benefici.

Què vol dir?

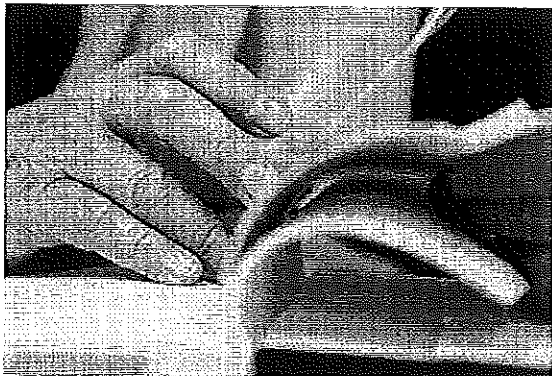
Doncs que el nostre intent històric de conformar un estat que respecti Catalunya no ha funcionat, no va, i més en el marc d'una crisi general, provocat en part per Catalunya, que haburxat, i en part pel concepte vicinat de les autonomies, del "*no menos que ellos*" i d'inflar les coses.

S'està arribant a un col·lapse de l'estat autonòmic?

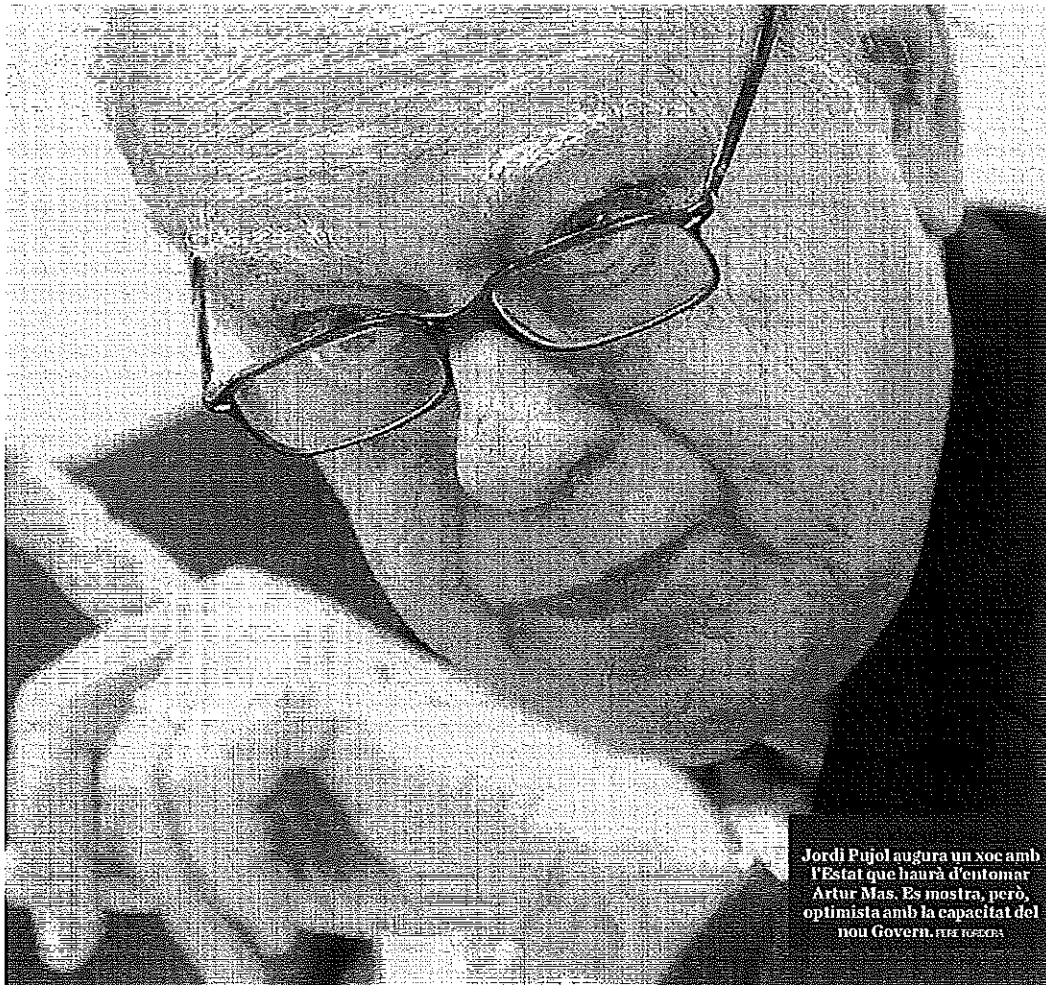
S'està arribant a un col·lapse que és perillós per a nosaltres, però també és una oportunitat, com dic. En Guerra o en Rato diuen ara que el que s'hauria d'haver fet al 78 és donar l'autonomia a Catalunya i al País Basc, i no aplicar de la manera que s'ha fet el cafè per a tothom. I això avui ja és una idea molt general.

Però políticament era viable en aquell moment que la Constitució singularitzés de manera més clara Catalunya i el País Basc?

És que la Constitució permetia això. La Constitució es pot llegir de moltes maneres, si ho fas d'una manera tens una autonomia fantàstica i si ho fas d'una altra és fatal. I de cop el Tribunal Constitucional s'ha ficat, al meu parer, fins i tot fora d'aquest marc. Per tant ara és l'ho-

Pujol repassa les seves memòries per explicar una trobada amb Rodolfo Martín Villa el desembre del 1980 a casa seva. PESE TOPICERA

Jordi Pujol augura un xoc amb l'Estat que haurà d'entomar Artur Mas. Es mostra, però, optimista amb la capacitat del nou Govern. PER FERRAN MAS

ra de parlar-ne seriosament, de tot això de les autonomies.

Ara és el moment de reobrir el debat territorial?

En tot cas està plantejat. El que passa és que les ganes que tenen ells van en la línia de rebaixar-ho tot, i ens agafa en un moment difícil perquè Catalunya durant els anys del tripartit s'ha afeblit...

I Espanya s'ha enfortit?

Hi havia un moviment de fons a Espanya que era perillós i es fa evident a partir del 2000. És un moviment de fons que en un moment donat es trenca perquè Zapatero li promet a Maragall un nou Estatut...

Aquest moment és un miratge, un parèntesi?

No sé si és un parèntesi o és un engany o simplement una lleugeresa. Zapatero és un frívol i quan diu que es pot fer un nou Estatut doncs som-hi tots. Jo vaig ser president 23 anys i mai no vaig demanar la reforma de l'Estatut perquè tenia por que passés -no tan greu, però- el que ha passat. Perquè això que ha passat és molt greu. La reacció que hem tingut ha estat molt dura, a tots els nivells, a l'opinió pública, entre la gent

del carrer a Espanya l'ambient és molt hostil cap a Catalunya.

Per això mateix sembla difícil tornar a reobrir el procés...

Sí, però el tenim al damunt de la taula, no el podem evitar, i ens agafa en un posició feble, amb unes finances deteriorades, perquè estem a punt de ser intervinguts. Ara bé, tenim punts a favor. A Espanya també han notat que a Catalunya hi ha un gran malestar, i això és positiu, i després tenim l'argument de dir-los: oi que ha anat malament això del café per a tothom? Doncs parlem-ne de manera seriosa d'una vegada.

Però desfer ni que sigui en part el camí de l'estat autònom perquè quedin només Catalunya i Euskadi xocarà amb grans resistències...

És molt difícil, sí. Ara tothom vol que no els toquin res i només acceptarien que els toquessin si també rebem nosaltres. Recordin, "no menos que ellos".

Per què ha fracassat el café per a tothom?

Perquè resulta que s'han creat organismes endogàmics, s'han creat estructures de poder molt viciades... Però després cal dir que l'Estat ha

Els editorials de Jordi Pujol La batalla de l'Estatut

• Què està passant?

"Volen, senzillament, que Catalunya com a país, com a llengua, com a cultura, com a personalitat ben definida i amb capacitat d'elaborar projectes propis de tota mena, que tot això vagi esdevenint cada cop més prim, més marginal".
Juliol del 2008

• Què és el que està en Joe?

"Catalunya viu un moment de crisi. Precisem que una crisi no necessàriament ha d'acabar malament. Pot acabar bé".
Novembre del 2008

• De què es tracta?

"No es tracta només d'una batalla política. Es tracta d'un episodi més de la molt llarga batalla -de fet, de segles- entre la voluntat d'Espanya d'absorbir la identitat de Catalunya i la nostra de mantenir-la".
Setembre del 2009

• El fracàs de l'Espru

"Aquesta etapa que ara comença -perquè ara realment comença una nova etapa- tindrà una característica principal: serà política".
Novembre del 2009

traspasat Cultura o Sanitat i segueixen tenint un ministeri com el d'abans, i què fa tota aquella gent? Gastar innecessàriament, i sovint fer nosa.

Com hem d'aprofitar aquesta oportunitat que vostè diu que se'ns planteja als catalans? Si som capaços de fer uns plantejaments importants...

I estem en condicions de fer-ho?

Hi estem en condicions. Ara això depèn molt del Govern i de la capacitat que tingui. I també de l'oposició. El tripartit ha fet coses ben fetes, però han de tenir present que el balanç global és negatiu. Per part seva, Mas ha fet un seguit d'obertures, com posar Ferran Mascarell a Cultura o Mas-Colell a Economia, o Joan Plana, que alguns diuen que té fama de socialista agressiu...

Però Mascarell va ser antitètic a la política que van fer els seus governs.

Repeteix, posar en Mascarell és un acte d'obertura que ningú li podrà discutir. El paper del nostre Govern ara és molt important, i que li critiquin que es fa fotos o que hi ha massa discurs és lamentable per part de l'oposició, perquè en aquest moment cal molt de discurs. Ara el que necessita Catalunya és tots els fets que es puguin, com més millor, però també moltes paraules, explicar-ho, estar a prop de la gent. Per exemple quan Andreu Mas-Colell explica les etapes de la política econòmica, de recuperació econòmica, fa discurs, i és molt important, explica l'objectiu d'estabilitzar les finances, d'impulsar la recuperació i reducció de l'atur i d'anar treballant en la millora de la competitivitat.

Així doncs, el govern d'Artur Mas, tot i que sigui un executiu en minoria, ha de plantejar un nou pols amb l'Estat?

El pols no el planteja només la Generalitat, el planteja l'Estat amb la seva mala política econòmica i els seus incompliments. Seria millor no arribar a la confrontació, però en tot cas la Generalitat té capital moral per fer-ho. Evidentment l'ha de saber utilitzar bé, com per exemple: no pot posar tot l'accent a dir que el tripartit ho ha fet malament, perquè és veritat que ho ha fet malament, i més encara en el terreny econòmic, però no es pot posar l'accent només en això.

L'oposició hi ha de contribuir, per exemple, facilitant l'aprovació d'uns pressupostos que haurien de ser molt restrictius?

Tots saben que s'ha de fer. O no ho saben? Perquè si no ens el retallara Madrid. No sé si ho faran, però el Govern té dret a demanar-ho. El Govern té força però seus seixanta-dos diputats, i és cert que no té majoria absoluta. Però el fracàs dels altres és molt gros. Mai no havia passat que CiU doblés àmpliament el PSC. Això li dona força moral i política perquè fa evident que només CiU pot intentar treure el país de l'atzucac. I la meua esperança és que el PSC, que és un partit amb experiència, ho entengui. —

ENTREVISTA AMB JORDI PUJOL

De visita al despatx del president

Jordi Pujol, al contrari de Felipe González o Aznar, prioritza el seu llegat al guany econòmic

Reportatge

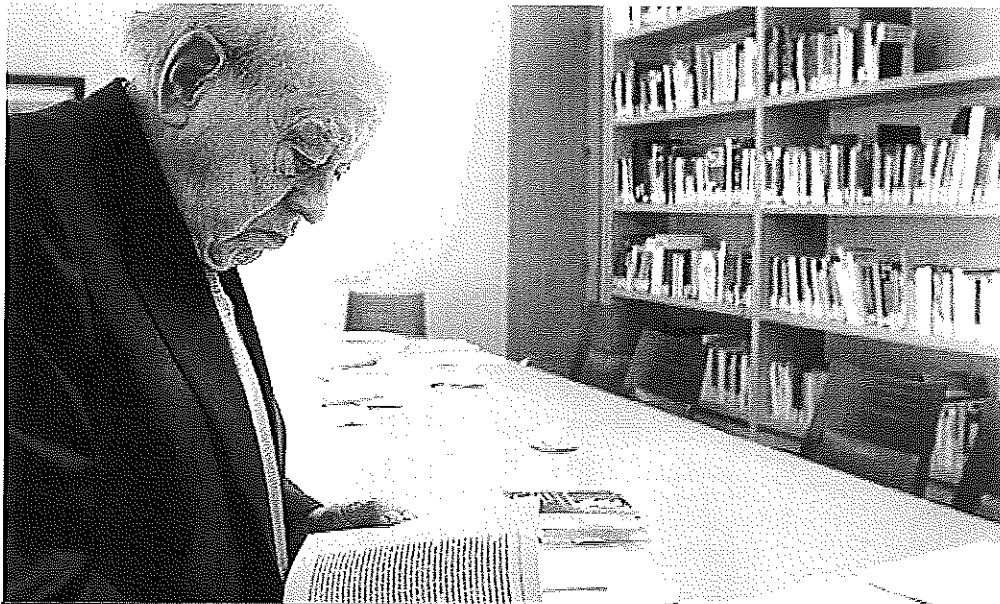
DAVID MIRÓ

“**S**óc un polític retirat i no m'he de saber coses de CiU heu de parlar amb en Duran i en Mas”. Aquest advertiment, d'una o altra manera, sempre apareix en qualsevol conversa de l'expressidat Jordi Pujol amb periodistes. Ho diu, hi insisteix fins i tot, però ni ell ni els seus interlocutors s'ho creuen. Pujol és qualsevol cosa menys un polític retirat, segurament perquè els polítics de raça no es retiren mai.

L'activitat al seu despatx del passeig de Gràcia és molt intensa, no para de rebre visites, i la producció del centre d'estudis que duu el seu nom és molt notable, amb una forta projecció exterior i un prestigi creixent entre els *think tanks* de tendència democristiana europeus. Pujol és un productor de discurs, els editorials que publica al seu butlletí setmanal li serveixen per ser present a l'òrbita pública, la seva extensa xarxa de contactes li permeten portar a Catalunya personatges de primera fila o fer-se acompanyar per destacats empresaris o intel·lectuals en esmorzars oberts a la premsa que aprofita per mantenir greixades les relacions amb els mitjans. Ningú com ell, deu pensar, pot defensar millor el seu llegat, l'empremta històrica del polític català més important de l'últim mig segle.

Al corrent de tot

Ell s'esforça per situar-se per sobre del fragor de la batalla mediàtica diària, per parlar només de política amb majúscules, però ho sap tot, està al corrent de la més petita picabaralla, de les declaracions d'uns i altres. Si el burxas una mica, salta i s'ha de mossegar la llengua: “Això no m'ho posis, eh?”. Pujol es coneix molt bé i sap què pot dir i què no, i sap també quin pot ser l'efecte de les seves paraules. I precisament per això intenta cenyir-se al màxim al guió de polític retirat, de personalitat que, des de la seva àmplia experiència, pot fer diagnòstics amb perspectiva històrica sobre els grans moviments de fons que sacsegen la societat. En el cas d'aquesta entrevista es tractava, en principi, de fer balanç del cafè per a tothom. Res de política petita, res de coses internes de partit. En la pràctica això vol dir que la conversa es converteix en un curiós estira-i-arronsa entre periodista i entrevistat, entre un buscador de titulars i un home que entraria encantat en el combat però que també ha de pensar en la posteritat. Ell és un estadista (va ser Espanyol del Año del diari *ABC*) i gau-

PRODUCTOR DE DISCURS

Jordi Pujol fulleja un dels reculls d'editorials editat per la seva fundació. És a través d'aquests articles setmanals que Pujol es posiciona en el debat polític i fixa la seva opinió. Sobre la taula també hi ha els dos volums de les seves memòries amb els *post-its* que indiquen els passatges que parlen del cafè, per a tothom i els inicis de l'estat autònom. PERE TORRESA

Prestigi
Pujol cuida la seva imatge sense renunciar a influir en el debat polític

CDC
Encara és president de CDC, però hi haurà de renunciar a la tardor

deix d'un gran prestigi a Espanya, on sovint s'oblida el seu perfil nacionalista per destacar només la seva contribució a la governabilitat i a èxits com l'entrada a l'euro. Aquest divendres, sense anar més lluny, va inaugurar un congrés de metges rurals a Madrid.

Cura per la imatge

Però res d'això és per atzar. Pujol no acceptaria mai constatar com a assessor d'una multinacional cobrant quantitats astronòmiques com fan Felipe González (Gas Natural), José María Aznar (Endesa) o Gerard Schröder (Gazprom). Cuida la seva imatge i les formes sempre acompanyen, complau els seus convidats, es disculpa si va amb retard i mira que no el falti de res, siguin cafès o lectura. S'interessa, més enllà de la política, per tot el que es mou al país. Es mostra interessat, per exemple, pel projecte del diari ARA. “M'agrada, m'agrada, però ja dona això?”, diu amb un posat d'incredulitat al rostre. I això que al seu despatx de diaris no n'hi falten: hi arriba premsa escrita de mig món, en especial l'alemanya, la francesa i l'italiana.

L'espanyola li queda més lluny. Quan li preguntem per l'article de Javier Cercas a *El País* sobre la derrota del PSC, ens recorda que fa 28 anys que va prometre no llegir aquest diari (arran de l'afer de Banca Catalana), i des de llavors ho ha complert al peu de la lletra. De Cercas n'elogia molt el llibre sobre el 23-F, *Anatomia de un instante*, però remarca que desatén un aspecte

important com és el factor territorial com un dels desencadenants del cop d'estat. I en això ell sí que és una font de primera mà.

President de CDC

Però tornem a l'inici. És en realitat un polític retirat? Cal dir que Pujol és encara president de Convergència Democràtica, i que tot i que és un càrrec simbòlic (el secretari general és Artur Mas, que ara és president de la federació de CiU), li permet assistir a reunions del partit i dir-hi la seva. Perquè, com deien, Pujol és ara un productor de discurs, i la seva influència és molt notable en el llenguatge dels seus correligionaris. De Mas, no cal dir-ho, però també d'altres com Josep Antoni Duran i Lleida, que sempre ha maldat per reivindicar-se com l'autèntic successor de Pujol. Els missatges que Duran està llançant aquests dies sobre l'estat autònom coincideixen molt amb el diagnòstic que en fa l'expressidat. És més que probable que al pròxim congrés de CDC Pujol hagi de renunciar a la presidència, sobretot si el seu fill Oriol és escollit secretari general. Tampoc és qüestió de donar una imatge de partit dinàstic...

El Centre d'Estudis Jordi Pujol, difusor de pensament i acció

Però de tot això no en parlem. No toca. L'important és que a Espanya ja fa almenys una dècada que van arribar a la conclusió que calia acabar la feina, esborrar la diferència catalana, i que el capítol de l'Estatut ha estat només un petit parèntesi. Per sort ara hi ha un Govern seriós per fer-hi front... Sense saber gaire com, marxés del despatx carregat de paperassa i llibres. I és que al llarg de l'entrevista Pujol ha cridat una documentalista mitja dotzena de vegades per demanar fotocòpies d'articles, editorials del butlletí del Centre d'Estudis o fins i tot un mapa d'Espanya del 1854. Quan s'acomiada a la porta (que alguna vegada ha obert ell en persona per sorpresa del visitant), la sala d'espera ja està plena (hi reconeixem l'exconseller Joan Guitart) i al replà encara hi ha més gent. Potser massa per ser només el despatx d'un polític oficialment retirat.